נראין דברי תלמיד. עולא קמסייס למילתיה ואזיל וקאמר נראין דברי ר' ירמיה שהוא תלמידו של רב הונא: **הואיל ונעשה בה מעשה יתומה בחיי האב.** בחייו קידשה והשיאה עצמה שלא לדעתו כלומר היא יתומה והוא רחה ושתק או הפקיר זכות שיש לו בה (ט"ו) שתיקתו הודאה דבשלמא נתקדשה לדעתו וניסת שלא לדעתו איכא למימר בחדא שתיקה מרתת רתת אבל כולי האי לא שתיק: **יכולין לעכב.** הואיל ונשעת קבלה לא נתרצה האב אם באתה לחזור קודם שיתרצה האב חוזרת ולא מהניא תו ריצוי האב: **אין לי.** דיכול למאן דאמר אביה: **היא כו'.** וקס"ד בפיתה בשם קידושין משמועינן קרא ולמימר דמלי הדרה בה: **לא תיזלו בתר איפכא.** דבר שאינו: **יכול לשנויי לכו.** קרא בפיתוי שלא בשם קידושין משמעי: **קרא בעי.** למימר דאביה יכול לעכב וכן היא ומהיכא תיתי לן לאוסרה בהיתר בעילה למימר קידושין הן: **אמר ר"ג לומר שמשלם קנס כמפותה.** קרא לאו לאשמועינן היתרא איצטריך אלא לאשמועינן דכי מעכבא איכי נמי משלם קנס כדין מפותה שתלה הכתוב קנסא במיאון האב הכי נמי תלי במיאון דידה: **אי הכי.** סייעתא היא: **היינו.** ודאי דתניא מהר ימהרנה לו כו': **אמר ליה.** מהא לא תסיין דאיכא למימר דמצריך לה (ז) בקידושי אחרייני לדעת אביה: **מתני' ופס לאו אינה מקודשת.** דכיון דאמר התקדשי התקדשי כל חדא וחדא הוו קידושין באנפי נפשייהו: **היתה אוכלת ראשונה ראשונה.** בגמרא מפרש לה אהייא קאי וטעמא מאי: **גמ' מאן תנא התקדשי התקדשי.** הוא דהוי פרטא אבל בזו וכזו לאו פרטא הוא: **אמר רבה ר"ש היא.** בשבועות (דף לו:) גבי ממשה מוכיעין אותו: **אהייא.** קאי היתה אוכלת: **אילימא ארישא.** כי אמר התקדשי התקדשי: **אלא אסיפא.** דתשיבא ליה כללא קאמר דאם היתה אוכלת ראשונה ראשונה כו' וכי איכא בחדא שוה פרוטה מיהא מיקדשא: **ואפילו בקמייתא.** ואפילו הראשונה או השניה שוה פרוטה אע"פ שאין באחרונה שוה פרוטה מקודשת: **והא מלוה היא.** כיון דקידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם והיא כבר אכלה את הראשונה קודם (ב) שתקנה אותה בקידושיה הוא זו הראשונה מלוה גבה: **הרי שלחן כו'.** כלומר הרי לנו משנה שויה ואין אנו יודעים לפרשה: **ומיקרבא הנייתה.** מוכנת היתה הנייתה וגלתה את לבה שהיתה חפילה בהן: **ש"מ מדר' אמי.** דשני הא מילתא תלתא: **ש"מ המקדש במלוה אינה מקודשת.** מדקביל הך אתקפתא דפרכינן לעיל והא מלוה היא ואיזדקיק לשנויי עלה מאי בשתא באחרונה קאמר אלמא ס"ל שאינה מקודשת: **ושמע מינה פרוטה ומלוה דעבה אפרוטה.** מדשנייה למתני' הכי דכי יש באחרונה ש"פ מקודשת ואע"ג דקמייתא מלוה הוא בהדה וכולהו קדשה דהא כללא משיב ליה גבי מנחת וקאמר דאם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת אלמא קידושי אכולהו קיימי אפ"ה גבי אוכלת דהוו להו מלוה ופרוטה מקודשת באחרונה: ושמע הראשונה כבר קודם (ג) שתקנה אותה בקידושין הויין מלוה גבה וא"ת כיון דבתורת קידושין אתו לידה היכי הוה מלוה הא אמרינן לקמן בפרק האומר (דף נט.) האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' יום אפי' נתאכלו המעות מקודשת אלמא לאו מלוה נינהו היכא דבתורת קידושין אתו לידה וי"ל דיש לחלק דהתם הרי הדיבור נגמר קודם שנתאכלו[ד] אבל הכא דלא נגמרו הקידושין עד אחר מסירה אחרונה ובתוך כך אכלה הראשונה והשניה איכא למימר דמלוה הן אלמא: **[אימא** גמרה ומקניא כו'. אע"ג דלא תלו בדידה להתקדש בפחות משוה פרוטה כדאמרינן בפ"ק (ט) מיהו בקל עושה צריכתא] מ"ר: ושמע

נראין דברי תלמיד. משמע הכא דרב ירמיה תלמידיה דרב הונא הוה וקשה דבפרק תפלת השחר (ברכות דף מ:) (ט) משמע דתלמיד חבר דרב הוה דקאמר התם רב לוי של שבת בע"ש א"ל רב ירמיה בר אבא מי בדלא א"ל אין בדילנא ומדלא קאמר ליה רב ירמיה מי בדיל מר שמע מינה שהיה לו תלמיד חבר ונראה דתרי רב ירמיה הוו (ט):

בין היא בין אביה יכולין לעכב. ואע"ג דאמר רב לעיל (דף מד:) מיישינן שמא נתרצה האב היינו בפתמא ששמע ושתק אבל היכא דמיתה גילה בדעתו ולא מיבעיא אם לא נתרצה האב שיכולה היא לעכב אלא אפי' נתרצה האב יכולה לעכב ואע"ת מה יועיל שתעכב אחרי שיתרצה האב הא בידו לקדשה בעל כרחה וי"ל היינו דוקא בתחילת הקידוש אבל היכא דנתקדשה אלא לדעת אביה ואח"כ נתרצה האב ואתה רוצה לומר דמקודשת מטעם דזכות הוא לו אמרינן כיון דבתו מעכבת דחוב הוא לו ולא היה מתרצה אם היה יודע דמעכבה ומיהו לפירוש הקונטרס לא קשיא מידי דפי' הואיל וכשעת קבלת הקידושין לא נתרצה האב אם באתה לחזור קודם שיתרצה האב חוזרת ולא מהני תו רצוי האב:

קרא בעיא. פי' שלא תהא אשתו באותה ביאה פשיטא דהא אפילו לא יאמרו אינה אשתו כהך ביאה כיון שפיתה שלא לשם אישות בשלמא אם פיתה לשם אישות אשמועינן מידוש דבין היא ובין אביה יכולין לעכב אבל השתא מאי מידוש אשמועינן וליכא למימר דקרא ה"ק שאם יבא אביה לקדשה לאותו מפתה שתוכל בתו למאן דפשיטא שיכול לקדשה בע"כ ומשני לומר שמשלם קנס כמפותה פי' לעולם מייני שפיתה שלא לשם אישות ואפ"ה אשמועינן רבותא דכי מעכבא איכי שמשלם קנס דכמו דתלה הכתוב קנס דמפותה במיאון האב כך תלאו במיאון דידה והאי מיאון דידה ודאי אינו מועיל לענין שלא תיגשא לו דכיון דאביה רוצה שתהא אשתו אינה יכולה לעכב אלא מהני שמשלם קנס כאילו האב ממאן א"נ[א] נפקא מינה היכא דבא עליה ואח"כ נתיימתה[ב] דהשתא מהני מיאון דידה לעכב שלא תהא[ג] אשתו: [ד]**אמר** רב יוסף אי הכי. בניחותא וסייעתא היא וכן היה רב יוסף רגיל לומר כדאמרינן בפרק במה מדליקין (שבת דף כח.) א"ה היינו דתרגמינן סקגונא א"ל אבי ליכה קידושין כו' ולא תסייעיה מהא וי"מ דר"ג בא לייסד לעולם אימא לך שפיתה לשם אישות וגרסי' אלא אמר ר"ג ולא תימא דתיקשי לרב אמי דאמר אביה ולא היא דהא דקאמר הכא דיכולה למאן אינו ר"ל דלא תהא אשתו כיון דרוצה אביה אינה יכולה לעכב אלא ר"ל שמשלם קנס כמפותה כלומר כדין אחר מפותות שהאב ממאן כדפי' בקונטרס

ופריך רב יוסף בתמיה אי הכי כו':

ואפילו בקמייתא. פי' בקונטרס אפילו הראשונה או השניה שוה פרוטה אע"ג דאין באחרונה שוה פרוטה מקודשת והא מלוה היא כיון דהקידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם והיא אכלה הראשונה כבר קודם (ג) שתקנה אותה בקידושין הויין מלוה גבה וא"ת כיון דבתורת קידושין אתו לידה היכי הוה מלוה הא אמרינן לקמן בפרק האומר (דף נט.) האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' יום אפי' נתאכלו המעות מקודשת אלמא לאו מלוה נינהו היכא דבתורת קידושין אתו לידה וי"ל דיש לחלק דהתם הרי הדיבור נגמר קודם שנתאכלו[ד] אבל הכא דלא נגמרו הקידושין עד אחר מסירה אחרונה ובתוך כך אכלה הראשונה והשניה איכא למימר דמלוה הן אלמא: **[אימא** גמרה ומקניא כו'. אע"ג דלא תלו בדידה להתקדש בפחות משוה פרוטה כדאמרינן בפ"ק (ט) מיהו בקל עושה צריכתא] מ"ר: ושמע

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"ג מהל' אישות הל"י"ג סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' לו סעי' יא:
סג ב ג מיי' פ"א מהל' נערה הל"ג שו"ע אה"ע סי' קנז סעיף ג:
סד ד מיי' פ"ה מהל' אישות הלכה כז סז טוש"ע אה"ע סי' לח סעי' ז:
סה ה עיין בכ"מ פ"ד מהל' נדרים הלכה יא:
סו ו מיי' פ"ה מהל' אישות הל"ז טוש"ע שם:
סז ז מיי' שם הל"ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כח סעי' ז:
סח ח מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעי' יד:

מוסף תוספות

א. הא דמשלם קנס במיאון דידה. תוס' טוק. ב. או שבגרה. ריטב"א. (וע"ש ובמקנה). ג. דאין שייך לומר שמחלה הקנס אע"ג דעכשיו היא לעצמה כיון דבשעת פיתוי עדיין היא לאב. תוס' טוק. ד. דהתם הוא דיהב לה בדיבור אחד וכיון דגמר דיבורו קודם שנתאכלו המעות אלא שקבע זמן לחזל בו הקדושין כי מתאכלי ברשותה מתאכלי אבל הכא שהוא מחלק דיבורו ולא אמר לה התקדשי לי באלו ודאי גלה דעתו שאינו רוצה שיחולו הקדושין כלל עד גמר כולן ועד שתקבל את כולן אינן בידה אלא פקדון כשהיא אוכלת ראשונה הויא לה שלחה יד בפקדון וחזרה שם מלוה עלה. רשב"א.

תוס' ר"י הזקן (המשך)

ביה אכולהו משמשא והוי כמאן דאמר שבועה שאין לכם בידי כלום. ה"נ לר' יהודה התקדשי לי בזו ובזו הוי פרט ואם אין באחת שוה פרוטה אינה מקודשת קדושי ודאי. התקדשי לי בזו בזו הוי כלל ואם יש בשתיהן ש"פ מקודשת. וכמימרא דר' מאיר אמר דלר' מאיר הוי אפכא בלא וי"ו הוי פרטא דהואיל ולא ערבינהו שבועה אכל חד וחד קאי והוי כמ"ד שבועה לא לך ולא אכל ולא לך ולא לך הואיל וערבינהו כללא הוי. ה"נ התקדשי לי בזו ובזו כללא הוי ואם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת. התקדשי לי בזו בזו פרט הוי ואם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. ור' יוחנן אמר דלר' מאיר לא שנא שבועה לא לך ולא לך או שבועה לא לך לא לך פרטא הוי שלא תמצא כלל לר' מאיר אלא שבועה שאין לכם בידי כלום. ה"נ התקדשי לי בזו ובזו או בזו בזו אם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. הר"ם הביא המשנה פ"ה [מאירשות הכ"ו] כמו שהיא ואוקימנא לרישא דתני התקדשי התקדשי כר' שמעון. וגבי שבועת הפקדון (פ"א) [שבועות פ"ז ה"י] כתב שבועה לא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת, ובנדרים פ"ד [הי"א] פסק כר' מאיר ואליבא דשמואל כמו שכתבנו בנדרים פרק רבי אליעזר [סו, א ד"ה לזה קרבן]. ולא ירדתי לסוף דעתו שדבריו נראים כסותרים. ולכאורה משמע דסיפא דמתני' דהכא כשמואל אליבא דר' מאיר שייכא דתני בזו ובזו הוי כלל, מדתני בזו וכזו משמע הא בזו בזו פרט, ולר' שמעון ל"ש הכי ול"ש הכי כלל הוי. ולר' יהודה אפכא הו"ל למתני במתני' בזו בזו בלא וי"ו, ולר' יוחנן אליבא דר' מאיר לא מצינן לאוקומא דהא אמר ל"ש הכי ול"ש הכי פרטא הוי. ואיכא מאן דפסק כר' שמעון. אריש. דקאמר התקדשי התקדשי. אלא אסיפא. דקאמר התקדשי לי בזו. ואפילו בקמייתא. אם יש בתמרה ראשונה שאכלה שוה פרוטה אע"פ שאין באחרונה ש"פ מקודשת הואיל ודעתה אתמרה אחרונה הויא לה קמייתא דמלוה ואינה מקודשת. באחרונה. ואע"ג דקדשה נמי בקמייתא. דהו"ל מלוה,[ב] ומלוה ופרוטה דעתה אפרוטה. אינה מקודשת. דהא קאמר שאם ראשונה שוה פרוטה ולא האחרונה אינה מקודשת דמלוה היא. דעתה אפרוטה. כדפרישנא.

תורה אור השלם

1. אם מֵאֵן יְמָאֵן אָבִיהָ לְתִתָּהּ לוֹ בֶּסֶף יִשְׁקֹל כְּמֹהַר הַבְּתֻלֹת: שמות כב טז
2. וְכִי יְפַתֶּה אִישׁ בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׂה וְשָׁכַב עִמָּהּ מָהֹר יִמְהָרֶנָּה לּוֹ לְאִשָּׁה: שמות כב טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומין לגו פה לאמול: (ב) רש"י ד"ה והא מלוה וכו' ותוס' ד"ה ואפי' כו' קודם (שתקנה). מז"מ וי"ב ס"ל שחזכה:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ר"י הזקן

טעמא דרב הונא שהרי נעשה בה [מעשה] יתומה בחיי האב. כלומר שעשאה הכל לעצמה ולא עם האב כאילו מת ריש לחוש שמא סילק עצמו ממנה ואמר לה צאי וקבלי קדושיך, ולא שייכא פלוגתייהו בדבר ושמואל כלל. ומסתבר דהלכתא כר' ירמיה וכן דעת הר"ם [תרומות שם] דעולא קאי כוותיה. בין היא. אם רצתה היא לחזור קודם שישמע האב בין אביה כשישמע יכול לעכב. ורב לטעמיה דאמר חיישינן שמא נתרצה האב, ואם נתרצה האב מקודשת. ולמאן דפסק כרב ושמואל [ליח] הלכתא כרב אסי דתלמידיה הוא. ולגאונים שפסקו כרבינא אפילו נתרצה האב אינן קדושין כלל ואפילו מת האב קודם ש"שמע לא עשתה כלום שהרי אינן קדושין כלל, שאין לה לקבל קדושיה בלא רשות אביה, דהא אפילו לרב דאמר דריצוי דאחר מעשה מהני, כל זמן שלא שמע האב ולא נתרצה חוזרת בקדושיה וכ"ש לרבינא אם מת האב. **מתני'. התקדשי.** אינו רוצה לקדש אלא באחת, הילכך אם אין באחת שוה פרוטה אע"פ שבשתיהן שוה פרוטה אינה מקודשת קדושי ודאי אבל קדושי ספק הוו כדשמואל דאמר [לעיל יב, א] חיישינן שמא שוה פרוטה במדי. **בזו ובזו.** בשתים רוצה לקדשה. **אינה מקודשת.** קידושי ודאי אבל קדושי ספק הוי בדפרישנא. **גמ'.** מאן תנא וכו'. דכי אמר התקדשי לכל דבר ודבר הוי פרט ומשמע דבלא התקדשי הוי כלל ורוצה לקדש בשתיהן בשוה פרוטה מקודשת. ר' שמעון [היא]. בפרק שבועת הפקדון [שבועות לו, ב] גבי היו חמשה תובעין [אותן] וכפר ונשבע ואח"כ הודה שאינו חייב אלא קרבן שבועה [אחד] עד שאמר לא לך [שבועה] לא לך שבועה לא לך, ה"ג לר' שמעון אם לא אמר התקדשי לכל תמרה ותמרה לא שנא אמר התקדשי לי בזו ובזו או בזו בזו בלא וי"ו כללא הוא, ואם יש בשתיהן שוה פרוטה מקודשת. ור' יהודה ס"ל דאם שבועה לא לך ולא לך בלא וי"ו חייב על כל אחת ואחת דפרטא הוי, דר"ל אשבועה קאי והוי כמ"ד ושבועה לא לך ושבועה לא לך, ו)[ולא לך] בלא וי"ו כלל הוי ואינו חייב אלא אחת דשבועתא דפתח

ושמע מינה מעות בעלמא חוזרין. פי׳ אם אמר לה התקדשי בפרוטה זו וכזו וכזו ובעוד שלא נגמרו הקידושין חזר בו מלקדשה לא אמרי׳ דליהוו המעות שמסר לה קודם החזרה מתנה אלא פקדון הוא אצלה וחוזרין לו[א] וה״נ אמרינן כשאמר לה התקדשי בחמרה זו וכזו וכזו ובעוד שלא גמר דיבורו אצלה הראשונה ושניה מה שאצלה מלוה הן אצלה ולא יחולו אלא[ב] מה שהוא בעין ולכך צריך פרוטה באחרונה דאי אמרת מעות בעלמא מתנה היכא דלא נגמרו הקידושין הוי המעות הראשונים מתנה אצלה ולא בעיא להדורינהו היכא דגמר דבריו לשם קידושין כי הכא ניחא דיחולו הקידושין אף על אותן תמרים שאינם בעולם וכי אצלה מדידה אצלה דבשלמא בעלמא לא הוו קידושין שהרי מתנה הן אצלה כי הדר ביה מקידושין אבל הכא שלא חזר מלקדשה נהי נמי דכי אצלה הראשונה עדיין לא גמר כל הקידושין[ג] ומקדשה נמי אף בקמייתא כיון דבמורת קידושין אתו לידה דהוו כמו נתאכלו המעות דלקמן (דף עט.) דאמרינן דמקודשת כיון דבמורת קידושין אתי לידה אפילו אין שוה פרוטה אלא בקמייתא או בכולן מקודשת[ד] ויוכל להיות דבהא פליגי רב ושמואל ורבי אמי דרב ושמואל סברי מעות בעלמא מתנה ולא מיבעיא דלא בעינן שוה פרוטה באחרונה אלא אפילו כולן מצטרפות וא״כ היכי מצי קאי אסיפא והא קתני עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה אלא קאי אריש כדפרישית ורבי אמי סבר מעות בעלמא חוזרים כדפרישית:

ר) [**וקסבר** בעה״ב נתקנה עיסתו בו׳. מעיקרא אוקמא משום חורבא דכהן ולא אוקמא משום בעה״ב משום דכהן גופיה ידע אי מחיל אבל בעה״ב לא ידע דמחיל כהן]. ת״י: **דאיתמר** אית דגרס איתמר בלא דל״ת והלין עמהם דלא שייך המחלוקת לכאן כלל דאפילו למ״ד דבאחותו מעות חוזרין היינו משום דאדם יודע כו׳ וגמר ונתן לשם פקדון אבל היכא דאינו יודע אם יחולו אם לא שמא נתן לשם מתנה ועוד דאי גרסי׳ דאיתמר קשה רב אדרב דלעיל[ה] פירש שלא רצה להעמידה כר׳ אמי דמוקי לה אסיפא משום דסבר מעות מתנה והכא קאמר דחוזרין לכך נראה דגרסינן איתמר דמילתא באסיפא נפשיה היא: [**מן** הנקוב על שאינו נקוב תרומה. לענין שאין הכהן חייב להחזירה וגם אין הבעה״ב חייב להפרישם עוד משאינו נקוב דכיון דאין עליו חיוב תרומה אלא מדרבנן הם אמרו דאין צריך תיקון אחר לשאינו נקוב]. ת״י:

אם אינו קדוש נשיאות חטא למה. למ״ד התם (תמורה דף ד:) כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני דאי לא מהני אמאי לקי ניחא מאי דקאמר דהתורם מן הרעה על היפה תרומתו תרומה דאי אינו קדוש נשיאות חטא למה אבל למ״ד התם דאי עביד לא מהני והא דלקי משום דעבר אמילתא דקאמר רחמנא מ״כ קשה מאי קאמר הכא גמרא אם אינו קדוש נשיאות חטא דילמא לעולם אימא לך דאינו קדוש ואפ״ה איכא נשיאות חטא דעבר אמילתא דקאמר רחמנא ויש לומר דודאי בעלמא לא מהני

ונתן לשם מתנה ויחזור ויתרום: **מי לא תנן.** כה״ג ולא אצריכיתה לאהדורי: **ויחזור ויתרום.** מן הנקוב שלא נפטר בראשונה ולא אמרי׳ דהדריה כהן שמא יאמר בעל הבית נתקנו פירותיו: **אגבית.** בזיקל״ש: **שאני התם דמדאורייתא תרומה מעליא היא.** הילכך לא מצי למימר ליהדרה להיות טבל דיערבינה עם פירותיו וגזירה דחורבה נמי ליכא דא״נ לא ניתא לך ואכל להו לשארא ליכא איסורא דאורייתא דהא איפטרו: **בהרימכם את חלבו.** לא תשאו חטא הא אם תרימו את הרעה שבו תשאו חטא אם אינו קדוש נשיאות חטא למה: לא

ושמע מינה[א] מעות בעלמא חוזרין: איתמר[ב] המקדש אחותו רב אמר מעות חוזרים ושמואל אמר מעות מתנה רב אמר מעות חוזרים אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשום פקדון ולימא לה לשום פקדון סבר לא מקבלה ושמואל סבר מעות מתנה אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשום מתנה ונימא לה לשום מתנה סבר כסיפא לה מילתא מתיב רבינא[ג] המפריש חלתו קמח אינו חלה וגזל ביד כהן ואמאי גזל ביד כהן נימא אדם יודע שאין מפרישים חלה קמח[ד] ונתן לשם מתנה שאני התם דנפיק חורבה מינה זימנין דאית ליה לכהן פחות מחמש רבעים קמח והאי[ה] אליש ליה בהדי הדדי וקסבר נתקנה עיסתו ואתי למיכלה בטיבלה והאמרת אדם יודע שאין מפרישים חלה קמח יודע ואינו יודע יודע שאין[ו] מפריש חלה קמח ואינו יודע דסבר טעמייהו מאי משום טירחא דכהן וטירחא דכהן אחילתיה ותיהוי תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה חלה ממקום אחר מי לא תנן[ז] המן הנקוב על שאינו נקוב תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשר ממקום אחר בתרי מני צאית בחד מנא לא צאית ואיבעית אימא לעולם כהן מיצת ציית וקסבר בעל הבית נתקנה עיסתו ואתי למיכל בטיבלא והאמרת אדם יודע שאין מפרישין חלה קמח יודע ואינו יודע יודע שאין מפרישין חלה קמח ואינו יודע דסבר טעמא מאי משום טירחא דכהן קבלה עליה ותיהוי תרומה ויחזור ויתרום מי לא תנן[ח] משאינו נקוב על הנקוב תרומה ויחזור ויתרום הא אוקימנא בתרי מאני צאית בחד מנא לא צאית ולא צאית[ט] והתנן[י] התורם קישות ונמצא מרה אבטיח ונמצאת סרוח תרומה ויחזור ויתרום שאני התם דמדאורייתא תרומה מעליא היא מדרבי אלעאי[כ] דא״ר אלעאי מנין[ל] לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר[מ] ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו אם אינו קדוש נשיאות חטא למה מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אמר רבא

ושמע מינה מעות בעלמא חוזרין. כל קידושין שאינן קידושין לא אמרי׳ מעות מתנה אלא פקדון וחוזרין והיינו דקרי לה להך אוכלא דאשונה מלוה דכיון דאכלתו וליתנהו בשעת גמר קידושין לא מקדשה בהן והוה להו כפקדון שאכלתו ואיתעביד מלוה באכילתה דאי אמרת מעות בעלמא מתנה ואי לא גמיר קידושין לא בעיא לאהדורינהו השתא דגמיר לאו מקדש במלוה הוא ומתנה נמי לא הוי דהא ע״מ קידושין נתנו וגמר דבריו: **איכא חלה.** דכתיב[ב] ראשית עריסותיכם: **וגזל הוא ביד כהן.** אם אינו מחזירה לבעלים: **שאני התם.** להכי אצרכוה רבנן לאהדורי דנפק מינה חורבה: **חמשה רבעים קמח.** חמשה לוגין לפורים חייבין בחלה שהן ו׳ ירושלמיות שהן שבע מדבריות וביצה וחומש ביצה דהיינו עריסותיכם כדי עיסת מדבר[ג] עומר לגולגולת והעומר עשירית האיפה והאיפה שלשה סאין והסאה ששה קבין והקב ארבע לוגין נמצא איפה ע״ב לוגין עשירית של ע׳ לוגין שבעה לוגין פשו להו שתי לוגין שהן שתים עשר ביצים עשירית שלהן ביצה וחומש ביצה הרי עומר שבעה לוגין וביצה וחומש ביצה הוסיפו בירושלים על המדות שתות והגדילו קבין ולוגין שתות מלבר דהוה חומשא מלגאו נתנו שש הראשונות בחמש פשו להו לוג מדברי וביצה וחומש והן לוג ירושלמי ביצה לוג מדברי ששה ביצים תנהו בחמש ביצים גדולים הרי לוג ירושלמי חסר ביצה גדולה עשה מביצה וחומש ביצה מדברית שבידך ביצה ירושלמית שחומש ביצה הוא שתות מלבר להוסיף על ביצה מדברית להשלים ביצה ירושלמית הרי שש לוגין ירושלמיות והם חמש ביפוריים שהביפוריים עולפות על ירושלמיות שתות: **דומנין דאיש לכהן פחות.** מכשיעור והאי קמח שנתן לו ישראל לשם חלה וקסבר ששה חלה עליו ואינו חייב בחלה להלטרף ולהשלים את השיעור: **ואליש להו בהדי הדדי.** ולא אותם ביחד: **והרוי תרומה ולא תאכל עד שיפרוש עליה חלה ממקום אחר.** למה הזקיקוהו להחזירו מחמת חורבה זו יאמרו המפרישים חלתו קמח הרי היא חלה דגמר ונתן לשם מתנה ולא תאכל לכהן עד שיפרישם הכהן עליה חלה: **מי לא תנן.** דכוותה לא הצריכוהו להחזירה: **הנקוב על שאינו נקוב.** דהוה ליה מן המיוחד על הפטור: **תרומה היא.** שאין הכהן חייב להחזירה: **ולא תאכל.** לכהן דהא טבל גמור הוא שלא חל שם תרומה עליה שהרי בשביל דבר פטור הפרישה וטבל אסור אף לכהן: **עד שיפרוש עליה תרומה ממקום אחר.** והאי ממקום אחר לאו דוקא דה״ה אם מפרש עליה מיניה וביה[ד]: **בשני מאני ליים.** נקוב ושאינו נקוב שני כלים הם וכי אמרת לכהן חזור והפרש עליה שטבל הוא שלא חל שם תרומה עליה ליים לך: **בחד מנא.** כגון חלת קמח שיטלה על קמח הנותר שם כי אמרת ליה לכהן אינה חלה חזור והפרש עליה לא ליים לך לפיכך הצריכוהו להחזירה: **כהן מיצת ליים.** דכהנים זריזים[ה] וכשרים הם דאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר[ו] ולמה הצריכוהו להחזירה משום בעל הבית דאי מעכב לה כהן סבור נתקנה עיסתו: **וניהוי תרומה ויחזור ויתרום.** ולמה הזקיקוהו להחזיר מירלאה זו יאמרו המפרישים חלתו קמח הרי זו תרומה[ז] וגמר

מסורת הש״ס

א) גיטין מה. ב״מ עו. ערכין ב. ב) חלה פ״ב מ״ה, ג) [בכמ״י נוסף: וגמר], ד) [בכמ״י ובדפו״ר: ואלים, וכ״ג הרש״ם. וכ״ה בהש״ד ותלים], ה) [בכמ״י: מפרישים חלה וכו׳ דסבר טעמא מאי], ו) יבמות פט: דמאי פ״ה מ״ו, ז) [בכמ״י נוסף: הלא נתקנה עיסתו], ח) [דמאי פ״ה מ״ו יבמות פט. מנחות ע.], ט) יבמות פט. תרומות פ״ג מ״ח, י) ב״מ ט. ב״ב פד: קמג. יבמות פט: תמורה ה, כ) [במדבר טו], ל) [עירובין פג ע״ב, ע״ש], מ) [עי׳ תוס׳ יבמות פט ע״ב ד״ה ממקומו], נ) [שבת כ ע״א], ס) [פרהדרין ל ע״ב], ע) [ל״ל דגמר. (רש״ן)], פ) [בדפו״ר נוסף על וכל״ל]. (רש״ש)], צ) [בדפו״ר: מקדשה, וכל״ל. (רש״ש)], ק) [ל״ל ויכול. (רש״ל)], ר) ל״ל אחר ד״ה מן הנקוב, ש) [בדפו״ר: פירשמי. וכל״ל], ת) [נל״ל קרי להו מלוה], א) [שם עו ע״ב],

תורה אור השלם

1. ולא תשאו עליו חטא בְּהָרִימְכֶם אֶת חֵלְבוֹ מִמֶּנּוּ וְאֶת קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תְחַלְּלוּ וְלֹא תָמוּתוּ: במדבר יח לב

לעזי רש״י

בזיקל״ש [בודיק״א]. אבטיח.

מוסף תוספות

א. כיון שלא באו לידה בתורת קדושין. תוס׳ הרא״ש. ב. ובראשונים נקטו איפכא: דאפשר דרב אמי בההיא כשמואל ס״ל דחליא מילתא באדם יודע. תוס׳ טוך ועי״ר (ועי׳ מהר״ם).

עין משפט נר מצוה

סט א ב מיי׳ פ״ו מהל׳ זכיה ומתנה [הל״ט] והל״ל טוש״ע אה״ע סי׳ ג סעי׳ ח ג:

ע ג מיי׳ פ״ח מהל׳ מכורה הלכה ח סמג עשין קמא טוש״ע יו״ד סי׳ שכז סעי׳ ח:

עא ד מיי׳ פ״ה מהל׳ תרומות הלכ״ז:

ה [מיי׳ שם]

עב ו מיי׳ שם הל׳ כב שו״ע יו״ד סי׳ שלא סעי׳ סה:

עג ז מיי׳ שם הל״ג [שו״ע שם סעי׳ גג]:

מוסף רש״י

מעות חוזרים. הקידושין מחזרין לו (ב״מ מו:). מעות של קידושין מחזרין (גיטין מה:). ולא תאכל. לכהן עד שיתן על קמח זו תרומה ומעשר ממקום אחר, דמחזקינן ליה בטבל גמור (יבמות פט:). מאינו נקוב על הנקוב תרומה. ומותר לכהן דהוי ליה מן הפטור על המיוח הלכך אע״ג דהא דאפרים עלה לא מיפטר בהן תרומה ולא חיל עלה שם תרומה אפ״ה לא המריגן לא תאכל וכו׳ דכא לא איכפת לן מי אכל לה כהן בטבל דאין עליה דין טבל ותרומה (יבמות פט:). ולא תשאו עליו חטא. הא אם לא תרימו מן המוכחר תשאו חטא (יבמות פט:). שהתרומה מקדש כמו שהיא רע ואין מקנה להחליפה ולא לחזור ולתרום (רשב״ם ב״ב פד:). שלא עשית מצוה מן המוכחר (שם קמג:). נשיאות חטא למה. הא לא עבד ולא מידי ויחזור ויתרום מן היפה (שם רשם).

תוס׳ ר״י הזקן

מעות בעלמא. שנתנו שלא לשם קדושין, והם אינם יכולים להיות אלא מעות בעלמא ולא קדושין. חוזרים. דהא הכא אם יש בראשונה שוה פרוטה ולא באחרונה אינם קדושין וקא קרי ליה מלוה אלמא חייב להחזירן דאי הוו מתנה הויא מקודשת. ומסתברא דל״ג דאיתמר, אלא איתמר דמילתא באפי נפשה היא דכי אמרינן הכא מעות בעלמא דומיא דהכא שחשב לקדשה במלוה והוו קדושי טעות, ודכוותה תניא בפ׳ המדיר [כתובות עג. ב] קדשה בטעות כיצד כגון שקדשה בפחות משוה פרוטה וקדושי טעות הם, ואסיקנא בפרק המדיר[ב] דמעות חוזרין, ואפילו לרבי דאמר בפרק מי שמת [ב״ב קמה. א] (לקידושין בטבוענין) [דקדושין בטבוענין] ניתנו כלומר דלא הדרי, ואסיק דרב אשי כוותיה. אבל לענין פלוגתא דרב ושמואל הא קי״ל הלכתא כשמואל בדיני והוו מעות מתנה. וכן פסק הר״ם בזכייה פרק ששי [ה״כ].

לא שנו. היכא דאוכלת ראשונה דאין מצטרפת לפרוטה: **אלא דאמר לה כזו וכזו וכזו.** דלא גמרי קידושין ולא [1]נקנה לה עד נתינה אחרונה שהיא גמר דבורו וכבר היו הראשונות מלוה: **אכל באלו.** [2]מקבלת הראשונה לא נאתה לידה בתורת מלוה דמשגגמר הדיבור [3]הקנה לה בתורת קידושין וכי אכלה מדידה קא אכלה ואפילו אכלה ראשונה ראשונה מקודשת אם יש בכולן שוה פרוטה: ה"ג **אכל אמר לה באלו אפי' אוכלה נמי מקודשת: באלון ברמון באגוז.** אלון לגלגל"ט בלע"ז והוא מאכל מזיר יער ובלשון אשכנז אייכל"ן וגם בני אדם אוכלין ואולין אותם בשם כמו ערמונים: ה"ג **בזו וכזו אם יש בכולן כו' בזו נטלתו ואכלתו ועוד בזו ועוד בזו וכו'.** והאי דפליגיהו לתרי בני דרישא ומליעתא ותנא בתרוייהו אם יש בכולן משום דבעי איפלוגי במליעתא בין אוכלת למנחת כדמפרש ואזיל: **הניחא כו'.** לאו לרבא פרכינן אלא לעיל קאי דמתרצין היתה אוכלת דמתני' לרב ושמואל אריש ולרבי אמי אסיפא הניחא לר' אמי דאוקמה להיתה אוכלת דמתניתין אסיפא דהוי כללא ומאי בתחת בתחרונה אלא לרב ושמואל דאמרי בתחת אפילו אחדא מקמייתא נמי אמר ואפרטא דהתקדשי התקדשי קאי ואוכלת איצטריכא ליה האי בתחת דבריתא היכי מיתרצי הא בהך בריתא לא תנא שום פרטא דהא בזו ובזו ובזו כללא חשיב לה וכ"ש היכא דקתני ועוד בזו ועוד בזו ועוד בזו וקתני גבי אוכלת עד שיהא בתחת מהן ואי אקמייתא דאכלתנהו מיד נמי קאמר דאי איכא בחדא שום פרוטה מקודשת קשיא הא הוה ליה מלוה: ה"ג **הא מני רבי היא דאמר ל"ש כזית כזית ול"ש כזית וכזית פרטא הוי.** והך סיפא דקתני בזו נטלתו ואכלתו ועוד בזו ועוד בזו תנא אחרינא הוא ולאו היינו תנא דרישא ומליעתא וס"ל כרבי ותנא אוכלת והוא הדין למנחת ואוכלת איצטריכא ליה לאשמועינן דאע"ג דמקרבנה הייתה לא מקדשה בפחות מש"פ ולהכי תנא בזו בזו תרי זימני גבי נטלתו ואכלתו ועוד בזו ועוד בזו ותנא אם יש בתחת מכולן שום פרוטה מקודשת משום דס"ל התקדשי אכל חדא קאי התקדשי בזו התקדשי בזו ועוד בזו התקדשי. והך דרבי בזבחים בפ"ב במחשב בשחיטת הזבח בין ששחט ע"מ לאכול כזית למחר כזית בתוך בין שאמר כזית למחר וכזית בתוך הוו להו שתי מחשבות ולרבי יהודה דאזיל בתר לשון ראשון הוי פיגול ומייתין עליו כרת: **אינה מקודשת.** אפילו יאנה בעין: **להולאה ניפגה.** הלוה דאתי להוציאה בהולאה ואינו מייב להעמידה בעיסקא שתהא מצויה בכל עת שיתבענו וכיון דלהולאה ניתנה הוא לה כי דידה ולא יהיב לה מידי: **ושוין במכר.** אם מכר לו קרקע שנקנה בכסף[1] אם אמר ליה מלוה שים לי עליך יהא לך בשביל המכר ונתרצה לו קנה הלוקח אם ישנה בעין: **במילי אחרי.** בדבר אחר דהך מלוה לא במלוה שים לו עליה קאמר אלא שאמר לה התקדשי לי במנה ונמצא מנה חסר דינר ואמר לה הרי הוא עלי מלוה: **כסיפא לה מילתא למיתבעיה.** ולא סמכה דעתה הילכך אינה מקודשת: **כסיפא לה מילתא.** דבדר מועט הוא דינר ממנה: דר"א אלא קבלה מכל המנה אלא דינר לא כסיפא לה מילתא למיתבעיה את המנה: **אפילו לא נשתייר כו'.** מקודשת בהיא הנאה דמחיל לה גבה: הרי

לא שנו אלא דאמר לה בזו ובזו ובזו [4]אבל אמר לה באלו אפילו אוכלת נמי מקודשת כי קא אכלה מדנפשה קאכלה תניא כותיה דרבא התקדשי לי באלון ברמון ובאגוז או שאמר לה התקדשי לי באלו אם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת בזו ובזו ובזו אם יש בכולם שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת בזו נטלתו ואכלתו ואכלתו בזו ועוד בזו בזו אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה האי באלון ברמון באגוז היכי דמי אילימא דאמר לה או באלון או ברמון או באגוז אם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת והא או קאמר ואלא באלון וברמון ובאגוז היינו בזו ובזו ובזו אלא לאו דאמר לה באלו הא מדקתני סיפא או שאמר לה התקדשי לי באלו מכלל דרישא לאו באלו עסקינן פירושי קא מפרש התקדשי לי באלון ברמון באגוז כיצד כגון דאמר לה התקדשי לי באלו וקתני סיפא בזו נטלתו ואכלתו אם יש באחת מהם שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת ואילו רישא לא קא מפליג בין אוכלת למנחת שמע מינה כל היכא דאמר לה באלו כי קא אכלה [5]מנפשה קא אכלה שמע מינה הניחא למאן דאמר אסיפא קאי ומאי עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה עד שיהא באחרונה שוה פרוטה הכי נמי עד שיהא באחרונה שוה פרוטה אלא לרב ושמואל דאמרי תרוייהו אריש קאי ואוכלת איצטריכא ליה הכא כללי קחשיב פרטי לא קא חשיב הא מני רבי היא דאמר [6]לא שנא כזית בזית ולא שנא כזית וכזית פרטא הוי: אמר רב [7]ב המקדש במלוה אינה מקודשת מלוה להוצאה ניתנה נימא כתנאי המקדש במלוה אינה מקודשת ויש אומרים מקודשת מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר מלוה להוצאה ניתנה ומר סבר מלוה לאו להוצאה ניתנה ותסברא אימא סיפא [8]ושוים במכר שזה קנה אי אמרת מלוה להוצאה ניתנה במאי קני אמר רב נחמן הונא חברין מוקים לה במילי אוחרי [9]והכא במאי עסקינן כגון שאמר לה התקדשי לי במנה ונמצא מנה חסר דינר מר סבר [10]כסיפא לה מילתא למיתבעיה ומר סבר לא כסיפא לה מילתא ואלא הא [11]דאמר רבי אלעזר התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת וישלים לימא כתנאי אמרה לשמעתיה אמרי מנה חסר דינר כסיפא לה מילתא למיתבעיה מנה חסר תשעים ותשע לא כסיפא לה מילתא למיתבעיה מיתיבי [12]ג האומר לאשה התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד אם נשתייר הימנו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת ובמלוה אף על פי שלא נשתייר הימנו שוה פרוטה מקודשת רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר מלוה הרי

מהני והכא מהני והיינו דקאמר גמרא אם אינו קדוש נשיאות חטא למה כתוב כלומר מי משום דעבר אמילתא דקאמר רחמנא כיון דבקרא כתיב [13]בהרימכם את חלבו [14]ממנו כל חלב [15]דגן תירוש ויצהר דמשמע שיש לו לאדם לתרוס מן היפה ואם לא הביא מחלבו פשיטא דעבר א"כ למה כתיב האי קרא [16]ולא תשא עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו פשיטא אלא ש"מ דלהכי כתביה לומר לך דהתורם מן הרעה על היפה דאיכא שני חטאות חטא שעבר על מה דקאמר רחמנא דיתרום מן היפה וחטא על תרומתו דהויא תרומה מן הרעה [17]ב והיינו דקאמר מכאן לתורם מן הרעה על היפה כו' [18]: לשון רש"י ה"ג **בזו** וכזו **אם יש בכולן ש"פ כו'.** והאי דפליגיהו לתרי בני רישא דקתני באלו ומליעתא דקתני בזו ובזו אע"ג דתנא בתרוייהו אם יש בכולן כו' משום דקבעי לפלוגי במליעתא בין אוכלת למנחת כדמפרש ואזיל: לשון רש"י **הניחא** לאו לרבא פרכינן אלא לעיל קאי דמתרצין דהיתה אוכלת דמתניתין לרב ושמואל קאי אריש ולר' אמי אסיפא: **הא** מני רבי היא דאמר ל"ש כזית כזית לא שנא כזית וכזית פרטא הוי. והך סיפא דקתני בזו נטלתו ואכלתו ועוד בזו ועוד בזו הוה פרטא כמו התקדשי התקדשי ותנא אוכלת דבעינן ש"פ והי"ה מנחת ואוכלת איצטריכא ליה לאשמועינן דאע"ג דמקרבנה הייתה לא מקדשה בפחות משום פרוטה ולאו היינו מ"ק דמליעתא דתנא בזו ובזו אם יש [19] לו בכולן שום פרוטה מקודשת דלרבי פרטא הוה ובעינן ש"פ בחתת מהן אלא תרי תנאי הוו ומי ששנה זו לא שנה זו מילתא

דרבי בפ"ב דזבחים (דף ל:):

אלא

עין משפט נר מצוה

עד א מיי' פ"ה מהל' אישות הל' כח סמג עשין מח טור"ע אה"ע סי' לח סעי' ו:

עה ב מיי' שם הל"ג טור"ע אה"ע סי' כח סעי' ז:

עו ג מיי' שם הל"ח טור"ע שם סעי' ו:

תוס' ר"י הזקן

לא שנו. דהיתה אוכלת ראשונה בעינן שיהא פ[1]באחרונה שוה פרוטה. באלו. נגמרו קדושין בבת אחת תכף שאמר באלו וכי שקלה ואכלה דידה אכלה, ואם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת. במלוה. אע"פ שהיא בעין. מאי לאו בהא פליגי. שהלוה אותה ובעוד שהמעות בעין ולא הוציאם אם אמר לה התקדשי במלוה אם יש בעין אוכלת למנחת כדמפרש ואזיל: לשון רש"י **הניחא** לאו לרבא פרכינן אלא לעיל קאי דמתרצין דהיתה אוכלת דמתניתין לרב ושמואל קאי אריש ולר' אמי אסיפא: **הא** מני רבי היא דאמר ל"ש כזית כזית לא שנא כזית וכזית פרטא הוי. והך סיפא דקתני בזו נטלתו ואכלתו ועוד בזו ועוד בזו הוה פרטא כמו התקדשי התקדשי ותנא אוכלת דבעינן ש"פ והי"ה מנחת ואוכלת איצטריכא ליה לאשמועינן דאע"ג דמקרבנה הייתה לא מקדשה בפחות משום פרוטה ולאו היינו מ"ק דמליעתא דתנא בזו ובזו אם יש [19] לו בכולן שום פרוטה מקודשת דלרבי פרטא הוה ובעינן ש"פ בחתת מהן אלא תרי תנאי הוו ומי ששנה זו לא שנה זו מילתא דרבי בפ"ב דזבחים (דף ל:): אלא

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא מני וכו' אם יש בכולן כל"ל ומיגם לי נמחק:

לעזי רש"י

אגלנ"ט [אגלנ"ט]. בלוט. אייכל"ן [אייכ"ל]. אצטורבל.

מוסף רש"י

הא מני רבי היא דאמר. במסכת זבחים בפ' שני (ל:). לא שנא כזית וכזית. לא שנא שחטו את הזבח על מנת לאכול כזית לא שנא כזית למחר וכזית בחוץ, בחוץ. פרטא הוי. ג' מחשבות הן ותפוס את הראשונה והוי פיגול ושוב אין מחשבה שניה מועילתו מידי פיגול אלינא דר' יהודה דאמר בתחת זה הכלל כל שמחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול ומיירינן על אכילתו כרת (שבועות לח:). המקדש במלוה. דאמר התקדשי לי במלוה שהלויתיך (לעיל ה:). שמחל לה מלוה שחייבת לו (כתובות עד:). אינה מקודשת מלוה להוצאה ניתנה. דמשום דמשנה שלוותה ניתנה להוצאה ונרשותה קיימת והשתא נאו מידי יהיב לה (שם). דקיחה משדה עפרון גמרינן דיהיב מידי בשעת קידושין ומלוה להוצאה ניתנה וכבר הן שלה ומעות אחרים היא מיירת לו (לעיל ה:). **נתן לה דינר.** מיד מקודשת דקיבלה ליה לשום קידושין ועל מנת שישלים מנתו (לעיל ח:).

מוסף תוספות

א. ואמר רבינו שמשון משאנץ דהכי פירושו אם אינו קדוש נשיאות חטא למה כתוב בלאו הכי נמי ידענן דיש בו נשיאות חטא מדכתיב מכל חלבו

[במדבר יח] דמשמע חלבו אין גירעון לא. תוס' תמורה ה. (וע"ש בגמ' דילפינן מקרא שהביא התוס' שם). ב. משום דאהני מעשיו. שטמ"ק בתמורה על תוס' שם (ועי' מהרש"ל וחי' רע"א).